

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Boros Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Boros Árpád ügyvéd által képviselt I. - III. rendű felpereseknek a dr. Plesz-Balogh Anikó ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2018. november 13. napján meghozott 8.P.22.676/2017/41. számú ítélete ellen a felperesek részéről 44. sorszám alatt, az alperes részéről 42. és 43. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, az alperes marasztalásának tőkeösszegét a sérelemdíj tekintetében a II. rendű felperes esetében 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forintra, a III. rendű felperes esetében 2.000.000 (kétmillió) forintra, az I. rendű felperes mozgássérült autó átalakításának költségét 35.000 (harmincötezer) forintra, a 2018. november 1. napjától fizetendő közlekedési többletköltség járadékának összegét havi 7.000 (hétezer) forintra leszállítja, az I. rendű felperes ház körüli kisegítő többletköltsége, jogosítvány megszerzése és rezsi többletköltsége, továbbá 220.000 (kétszázhuszezer) forint lejárt közlekedési többletköltség járadék megtérítése iránti keresetét elutasítja, és az alperest marasztaló rendelkezésekből a gondozás-kísérés, közlekedés és gyógyszerköltség járadék tekintetében az „önkéntes teljesítésen felül, attól függetlenül” szövegrészt mellőzi. Az alperes javára fizetendő elsőfokú perköltség összegét az I. rendű felperes esetében 1.000.000 (egymillió) forintra, a II. rendű felperes esetében 300.000 (háromszázezer) forintra, a III. rendű felperes esetében 150.000 (százötvenezer) forintra felemeli. Az állam által viselt kereseti illetéket 1.230.000 (egymillió-kétszázharmincezer) forintra, az állam által viselt szakértői költséget 664.400 (hatszázhatvannégyezer-négyszáz) forintra leszállítja, és kötelezi az alperest, hogy térítsen meg az államnak külön felhívásra 270.000 (kétszázhetvenezer) forint kereseti illetéket és 145.840 (száznegyvenötezer-nyolcszáznegyven) forint állam által előlegezett költséget.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy 300.000 (háromszázezer) forint, a II. rendű felperest, hogy 150.000 (százötvenezer) forint, a III. rendű felperest, hogy 50.000 (ötvenezer) forint másodfokú perköltséget fizessenek meg 15 napon belül az alperesnek.

Kötelezi az alperest, hogy térítsen meg az államnak külön felhívásra 1.695.200 (egymillió-hatszázkilencvenötezer-kétszáz) forint fellebbezési illetéket. Megállapítja, hogy további 2.860.400 (kétmillió-nyolcszázhatvanezer-négyszáz) forint fellebbezési illetéket az állam visel.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. rendű felperes az alperesnél biztosított gépjármű utasaként 2014. április 13-án közlekedési balesetben sérült. A felperesek sérelemdíj, illetve kártérítés iránt indítottak pert az alperessel szemben.

Az I. rendű felperes 30% mértékű közrehatásának figyelembe vételével, végleges keresetük szerint az alperes rész-teljesítésein túl az I. rendű felperes további 61.000.000 forint, a II. rendű felperes további 14.000.000 forint, a III. rendű felperes pedig 7.000.000 forint sérelemdíj és 2014. április 13-tól késedelmi kamat megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Az I. rendű felperes

- keresetveszteség címén a 2014. április 13. és 2018. október 31. közötti időre összesen 1.244.898 forint,
- ház körüli kisegítés címén 2014. május 1-jétől 2018. október 31-ig 1.113.000 forint,
- a ház akadálymentesítésének költségeként 1.190.000 forint,
- a mozgáskorlátozottak speciális jogosítványa megszerzésének 131.800 forint, illetve a mozgássérült gépjármű beszerzésének 3.500.000 forint költsége,
- rezsitöbbletköltség címén 480.000 forint lejárt járadék és,
- 2017. január 1-től 2018. október 31-ig 220.000 forint közlekedési többletköltség,
- 11.000 forint gyógyszer-többletköltség,
- a családi vállalkozáshoz autódiagnosztikai eszköz beszerzésének 1.458.730 forint költsége, és mindezek után 2017. január 1. napjától késedelmi kamat, továbbá 2018. november 1. napjától havi 27.116 forint jövedelempótló és havi 79.500 forint költségpótló - ebből havi 21.000 forint házkörüli kisegítői, 48.000 forint gondozási és kísérő, 10.000 forint közlekedési és 500 forint gyógyszer többletköltség - járadék, ezen felül 2018. október 15. napjától minden év október 15-től április 15-ig terjedő hat hónapjára havi 20.000 forint rezsitöbbletköltség járadék megfizetését kérte.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy az I. rendű felperes részére kifizetett 9.000.000 forinttal és a II. rendű felperes részére kifizetett 1.500.000 forinttal az I-II. rendű felperesek sérelemdíját, továbbá 2017. augusztus 1-jétől folyósított havi 10.000 forint gondozási, 7.000 forint közlekedési és 1.190 forint gyógyszer-többletköltség járadékkal az I. rendű felperes vagyoni kárát már megtérítette. A felperesek ezt meghaladó sérelemdíj és kárigénye bizonyítatlan és eltúlzott. Állította, hogy az I. rendű felperes nyakának szivacs gallérral történő rögzítésével a kórház a felperes súlyos funkciókárosodásainak kialakulásában közrehatott. Arra hivatkozott, hogy az I. rendű felperes a baleset idején nem dolgozott, szellemi munka végzésére pedig egészségkárosodása ellenére jelenleg is képes. A ház körüli kisegítői igény alapjául szolgáló tények hiányosak. A felperesnek a ház akadálymentesítésével, speciális jogosítvány megszerzésével, illetve mozgássérült autó vásárlásával kapcsolatos költsége még nem merült fel. Az I. rendű felperes napközben is otthon tartózkodó rokonaival él közös háztartásban, a nagyszülői házban, ezért rezszi többletköltség igénye nem értelmezhető. Közlekedési többletköltség igénye esetében pedig elmulasztotta figyelembe venni 30 %-os közrehatását. Vitatta az autódiagnosztikai eszközök beszerzésével kapcsolatos költségek felmerülését és azoknak a balesettel való okozati összefüggését. Arra hivatkozott, hogy az I. rendű felperes kárrendezési eljárásban be nem jelentett, csak a perben előterjesztett kárai után csak a 2009. évi LXII. törvény 29. § (2) bekezdése szerint követelhet késedelmi kamatot.

Az elsőfokú bíróság az alperest a korábbi teljesítésén felül, attól függetlenül az I. rendű felperesnek 15.000.000 forint, a II. rendű felperes részére 6.000.000 forint, a III. rendű felperes részére 3.000.000 forint sérelemdíj és ezek 2014. április 13. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkori késedellel érintett fél év első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamata (törvényes kamat), az I. rendű felperesnek jövedelemveszteség címén 1.244.898 forint és annak 2017. január 1. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamata, továbbá ugyanezen a jogcímen 2018. november 1. napjától a jövőre nézve minden hónap 10. napjáig előre

esedékesen véghatáridő nélkül havonta 27.116 forint, ház körüli kisegítés címén 1.113.000 forint és annak 2017. január 1. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamata, jogosítvány megszerzése címén 131.800 forint, mozgássérült autó vásárlása címén 500.000 forint és ezek 2018. november 13. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamata, rezsitöbblet címén 240.000 forint és annak 2017. január 1. napjától a kifizetés napjáig számított törvényes kamata, 2018. november 1. napjától minden hónap 10. napjáig véghatáridő nélkül havi 10.000 forint, az alperes önkéntes teljesítésén felül, attól függetlenül gondozás-kísérés címén 2018. november 1. napjától a jövőre nézve véghatáridő nélkül minden hónap 10. napjáig előre esedékesen 20.000 forint, közlekedési többletköltség címén 220.000 forint és annak 2017. december 1. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamata, továbbá 2018. november 1. napjától havi 10.000 forint, gyógyszerköltség címén 11.000 forint és annak 2017. december 1. napjától számított törvényes kamata, továbbá 2018. november 1. napjától havi 500 forint megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felpereseket fejenként az alperes részére 120.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte, és megállapította, hogy az eljárásban előlegezett 1.500.000 forint illeték és 810.240 forint szakértői díj a Magyar Állam terhére marad.

Ítéletének indokolásában tényként állapította meg, hogy az I. rendű felperes 2014. április 13-án az alperes által biztosított gépjármű utasaként közúti balesetben sérült. Az I. rendű felperes biztonsági öve nem volt bekapcsolva, ezért az ütközés során a hátsó szélvédőn kirepült. A II. rendű felperes az I. rendű felperes édesanyja, a III. rendű felperes a testvére, a felperesek valamennyien egy háztartásban élnek.

Megállapította, hogy az I. rendű felperes a baleset következtében jobboldali légmellet, a fej zúzott sebeit, kétoldali keményhártya alatti vérgyülemet, a has jobb oldalának zúzódását és felületes sérülését, a jobb alkar és felkar felületes sérülését, a jobb csípő zúzódását és sérülését, agyödémát, nyaki VI-VII. és háti III-V. csigolyatestek magasságában gerinctörést szenvedett el, jobb főhörgője sérült, egy hónapig feküdt kómában. A háti felső csigolyákon több tövisnyúlványa sérült, a jobb nagyagyféltekéjében zúzódásos jelek mutatkoztak. Kórállapotát több mint egy évig négy végtagra terjedő végtaggyengeség, széklet-, és vizelettartási zavar, állás és ülés képtelenség, járásnehezítettség dominálta. A rehabilitációs kezelések eredményeként könyökmankóval, rollátorral járóképessé vált. Bal kezén ujjai sorvadtak maradtak, karomtartás nehezíti a kéz használatát, a spasztikus parézis, jobb lábszárizomzat sorvadása és lábfejemelő ideg bénultsága fennmaradt, csigolyasérülései állandó státuszt jelentenek és gerincgörbület tekintetében is tartós az egészségkárosodása. Baleseti eredetű össz-szervezeti egészségkárosodásának mértéke 80 %. Korábbi életmódja átalakult, mások segítségére szorul, a ház körüli kertet művelni nem tudja, nehezebb háztartási munkákat nem tud vállalni, korábbi sport- és szabadidős tevékenységeivel kényszerűen felhagyott. A lakásban az utóbbi időben már önállóan mozog, de helyváltoztatási képessége korlátozott, pár tíz méter után elfárad, ami a tömegközlekedésben való részvételét is megnehezíti.

Az I. rendű felperes globális retrográd és anterográd amnéziával küzd, szociális élete beszűkült, energiataralékai kimerülőben vannak. A II. rendű felperesnél pszichoszomatikus tünetek jelentkeztek. Nem sokkal a baleset után férjét is elveszítette, ami a család számára ugyancsak komoly lelki traumát okozott. A III. rendű felperes a család megváltozott egyensúlyát megfelelően reagálja, magánélete, munkavégzése kiegyensúlyozott. Baráti köre a balesetet követően átmenetileg szűkebbé vált. Az I. rendű felperes ápolását-gondozását, illetve kisegítését jelenleg is elsősorban a II-III. rendű felperesek látják el.

A biztonsági öv használatának hiánya miatt a műszaki és orvosszakértő véleménye alapján alperesnek az I. rendű felperes 30 % arányú közrehatására vonatkozó álláspontját megalapozottnak találta. Utalt arra, hogy pontosított keresetük szerint azt már maguk a felperesek is elfogadták. Megállapította, hogy bizonyos dologi károk megtérítése mellett az alperes az I. rendű felperes számára - a pert megelőzően, illetve a per alatt - több részletben összesen 9.000.000 forint, a II. rendű felperes részére a per alatt 1.500.000 forint sérelemdíjat fizetett meg. Az I. rendű felperes részére továbbá 2017. augusztus 1-jétől havi 10.000 forint gondozási költséget, 7.000 forint közlekedési és 1.190 forint gyógyszer-többletköltséget teljesít.

A bíróság értékelte, hogy a korábban aktívan sportoló I. rendű felperes fiatalon szenvedett egész életére kiható súlyos egészségkárosodást, de kárai bekövetkezésében közrehatott. Az alperes részvételén felül 15.000.000 forintban határozta meg azt az összeget, ami ha nem is alkalmas a nem vagyoni hátrányai teljes körű kompenzálására, de másnemű előny biztosításával az adott helyzetben enyhülést jelenthet számára [32/1994. (VI.1.) AB határozat]. A módosított keresetben megjelölt viszonyszámok szem előtt tartásával ítélte meg a II-III. rendű felperesek számára sérelemdíjat. Ezek meghatározása során figyelembe vette, hogy az I. rendű felperes mindennapi helyzetével a II. rendű felperes szembesül leginkább, és a megküzdési mechanizmusok alkatánál fogva nála a legsérülékenyebbek. Magánéletének rendeződése ellenére testvére állapota a III. rendű felperes mindennapjait sem hagyja érintetlenül. Rámutatott, hogy kiegyensúlyozott személyiségjegyek és küzdési mechanizmusok mellett sem alaptalan a III. rendű felperes igénye. A sérelemdíj megítélésekor ugyanis a maradandó egészségkárosodást nem okozó, de évek óta depressziósan fennálló állapotot is mérlegelni kell.

A bíróság kifejtette: az alperes a teljes kártérítés elve szerint - és a közrehatás mértékére is figyelemmel - köteles megtéríteni az I. rendű felperest ért vagyoni károkat is a Ptk. 6:522. § (1) bekezdése, a 2009. évi LXII. törvény 28. § (1) bekezdése és a Ptk. 6:525. §-a szerint.

A bíróság elfogadta az I. rendű felperes jövedelempótló járadék-igényének indokoltságát és összegét. Álláspontja szerint a felperes megfelelően igazolta, hogy balesetét követően mikor és milyen juttatásokban részesült, illetve egészségkárosodásánál fogva melyekre jogosult, és ezek összegét vetette össze a mindenkor minimálbér összegével. Rögzítette azonban, hogy a jövedelempótló járadék személyi jövedelemadó köteles, ezért a járadék összegének megállapításához a minimálbérből le kellett volna vonni a személyi jövedelemadón kívüli terheket (18,5%), amelyből levonásba kell helyezni a ténylegesen folyósított összegeket. Az alperes marasztalására azért látott lehetőséget, mert végzettsége és korábbi tervei az I. rendű felperes minimálbéren való foglalkoztatását a baleset előtti munkavégzésére, és az abból fakadó jövedelmére vonatkozó bizonyítékok hiányában is megalapozta. A kereseti kérelemhez kötöttség folytán változatlan formában elfogadta a felperesek 39. számú iratában levezetett kalkulációt, mert az abban foglalt összegek alacsonyabbak voltak, mint a jogszabály alapján kiszámíthatók.

A bíróság álláspontja szerint a ház körüli kisegítés címén érvényesített követelés a baleset óta eltelt időre és a közrehatás mértékére tekintettel nem volt eltúlzott. A felperesek családi házában laknak és a II. rendű felperes idős szülei is a házában tartózkodnak. A ház körüli teendők az I. rendű és III. rendű felperesekre hárulnának elsősorban, így előbbi munkából való kiesése pénzben kifejezhető humán többletráfordítást generál.

Az I. rendű felperesnek az akadálymentesítés költségének megtérítésére vonatkozó keresetét ugyanakkor elutasította. Döntését azzal indokolta, hogy nyilatkozata szerint az I. rendű felperes a nagyszülői házában nem tervez átalakítást, és ilyen munkálatok eddig sem zajlottak. Az ezekkel

kapcsolatos beruházások megvalósítása nélkül is alaposnak találta a bíróság a felperes mozgáskorlátozott jogosítvány megszerzésével, illetve a mozgássérült gépjármű vásárlásával kapcsolatos kárigényét, utóbbit részben, előbbit teljes egészében. Utalt arra, hogy a hasonló gépjárművek beszerzése, átalakítása az I. rendű felperes levezetése szerint is állami támogatásban részesül, és a támogatott átalakítások eszközölése kárenyhítési kötelezettsége folytán elvárható felperestől. Erre és a közrehatása mértékére is figyelemmel a Ptk. 6:531. §-a szerinti általános kártérítésként 500.000 forint megtérítésére látott lehetőséget.

A bíróság indokoltnak tartotta az I. rendű felperes rezsi többletköltség igényét és havi 10.000 forint erejéig az összegszerűségét sem találta túlzottnak. Kifejtette: ilyen mértékű többletfogyasztást a károsult kényszerű otthon tartózkodása bizonyosan jelent a közműszolgáltatások terén.

Álláspontja szerint napi egy óra szakértőileg alátámasztott gondozás és az időszakonként szükséges kísérés napi 1.000 forintban való ellentételezése indokolt volt, ezért ugyancsak általános kártérítésként az általa térített összegben felül havi 20.000 forint megfizetésére kötelezte az alperest. Az alperes által a közlekedési és gyógyszer többletköltségének fedezésére folyósított járadékra, a károsult közrehatás mértékére, valamint a baleset óta eltelt időre figyelemmel a bíróság a felperes 220.000 forint lejárt közlekedési többletköltség igényét, valamint a jövőre nézve a térítetteken túl további, havi 10.000 forint közlekedési és - az alkalmasszerűen szükséges fájdalomcsillapítók vásárlására - 500 forint gyógyszer többletköltség igényét megalapozottnak találta. Ezzel szemben az autódiagnosztikai eszköz beszerzéséből eredő kár megtérítése iránti keresetet elutasította.

A bíróság az alperesnek a 2009. évi LXII. törvény 29. § (2) bekezdésére való hivatkozását nem tartotta alaposnak, és a késedelmi kamatfizetés kezdőidőpontjának meghatározása során a Ptk. 6:48. §-ára utalt. Kiemelte: az eset súlyossága miatt a káresemény, illetve igények bejelentése terén az esetlegesen 30 napot meghaladó késedelem nem volt a felperesek terhére róható. Az eredeti keresetükben jelentősen eltúlzott mértékben megjelölt sérelemdíjak, és a közrehatásuk mértékére vonatkozó téves jogi álláspontjuk folytán túlnyomó részben pervesztes felperesek által az alperesnek fizetendő perköltség összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján méltányosan és mérlegeléssel határozta meg. Úgy rendelkezett, hogy a felperesek pervesztessége folytán az állam által előlegezett szakértői díjak és az illeték a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján a Magyar Állam terhén marad.

Az elsőfokú ítélettel szemben a felperesek és az alperes is fellebbezést terjesztettek elő.

A felperesek fellebbezésükben az ítélet részbeni megváltoztatását és alperesnek 2018. november 1-jétől havi 21.000 forint háztartási kisegítő járadék, valamint 1.190.000 forint akadálymentesítési költség és 2011. április 13-tól késedelmi kamata megfizetésére való kötelezését, továbbá sérelemdíj címén az alperes marasztalásának mindhármuk esetében a keresetük szerinti mértékre való felelősségét kérték.

Fellebbezésükben sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság ház körüli kisegítői járadék fizetésére annak ellenére nem kötelezte az alperest, hogy az orvosszakértő igényük jogalapját alátámasztotta. Az I. rendű felperes változatlanul állította, hogy másik ingatlanba költözése esetén annak akadálymentesítésével - az állami támogatással csökkentett összegű - költsége merülne fel. Az ebből eredő vagyoni kárigénye megalapozatlansága esetén, az alapjául szolgáló körülményeket sérelemdíj igénye körében kérte figyelembe venni.

A felperesek álláspontja szerint az elszenvedett sérüléseihez, a baleseti eredetű

maradványállapotához képest az I. rendű felperes részére megállapított sérelemdíj indokolatlanul alacsony, és a bíróság azt sem értékelte kellőképp, hogy az ápolásban, gondozásban, szállításban és a megélhetésében segítő II-III. rendű felpereseket az I. rendű felperes állapota rendkívüli módon megviseli. Hangsúlyozták, hogy az I. rendű felperes fiatalon szenvedett balesetet, egykor sportos életet élt, versenyszerűen kosárlabdázott. A baleset során súlyos sérülései - agyzúzódás, gerinctörés és légmell - keletkeztek és egy hónapon át kómában volt. Gerincstabilizáló műtétet végeztek rajta, agykamrai nyomás monitorozó draint helyeztek be és légcsőmetszés végzése is szükségessé vált. Mind a négy végtagjára kiterjedő gyengeség, széklet- és vizelettartási zavar, felfekvés és járásképtelenség társult állapotához. Jelenleg is csak rollátorral képes közlekedni. Korábbi kapcsolata tönkrement, új párkapcsolat kialakítására nem mutatkozik reális esély, gyermeknemzési képességében akadályozott. Rövid időn belül édesapja halálával is szembe kellett néznie és a gyászreakció további lelki nehézséget okozott számára. Állapota végleges, további javulás nem várható, egészségkárosodásának mértéke 80%. Súlyos fokban mozgásszervi fogyatékosnak minősítették, önkiszolgálási képessége hiányzik, önálló életvitelre nem képes.

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését, másodlagosan a részbeni megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását kérte.

Fellebbezésében elsősorban azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat figyelmen kívül hagyta, illetve nem összességükben értékelte. Álláspontja szerint a bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdését sértette azzal, hogy az orvosszakértői vélemény kiegészítésére vonatkozó indítványát indokolás nélkül mellőzte. Fenntartotta, hogy az I. rendű felperes súlyos funkciókárosodásainak kialakulásában a szakszerűtlen ellátása - nyakának szivacs gallérral történt rögzítése - közrehatott, melyért a Ptk. 6:521. §-a értelmében nem felel. Kifogásolta, hogy a sérelemdíj megállapítása során az elsőfokú bíróság ezt figyelmen kívül hagyta, és egyes károkat egyébként is a ténylegeset meghaladó mértékben térítette meg. Sérelmezte továbbá, hogy a bíróság nem minden kártétel vonatkozásában érvényesítette a 30%-os károsulti közrehatás következményét.

Az alperes keresetvesztésében való marasztalását azért támadta, mert az elsőfokú bíróság ítéletében nem határozta meg egyértelműen, hogy bruttó vagy nettó összeg megfizetésére kötelezte-e, és nem értékelte, hogy az I. rendű felperes a baleset előtti időszakra jövedelmet, munkavégzést igazolni nem tudott. Állította, hogy a ház körüli kisegítés alapjául szolgáló tényeket - az ingatlan nagyságát, az ott végzett munkák időigényét és a családtagok közötti baleset előtti munkamegosztást - a felperesek hiányosan adták elő és nem is bizonyították. A kertművelés körében felmerülő költségek pedig az egyszerűsített foglalkoztatottak nettó minimál óradíjának figyelembe vételével lettek volna meghatározhatók. Álláspontja szerint az I. rendű felperes nem bizonyította, hogy a mozgáskorlátozott jogosítvány megszerzéséhez szükséges egészségi állapotban van, a jogosítványt megszerezte, és azzal a megjelölt összegű költsége keletkezett. A felperes nem bizonyította továbbá a mozgássérült autó beszerzését sem. Nem igazolta, hogy volt-e a baleset előtt gépjárműve, az mekkora költséggel lett volna átalakítható, ennek hiányában a korábbi gépjármű értékesítéséből befolyt vételárból milyen összeg számítható be az új gépjármű vételárába. Az arra vonatkozó tényelődás is hiányos, hogy a felperes milyen típusú gépjárművet szeretne vásárolni és ténylegesen milyen áron.

A rezsi többletköltségben marasztalását azon az alapon vitatta, hogy az I. rendű felperes a nyugdíjas nagyszülők ingatlanában él, akik közül a nagypapa ellátásra szorul, ennek következtében napközben is otthon tartózkodnak. Rezsiköltsége emelkedését a felperes ki sem mutatta, ennek hiányában az okozati összefüggés bizonyíthatatlan. Álláspontja szerint a gondozási költség körében az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a felperes közrehatását, és sem a gondozási, sem a gyógyszer költség

tekintetében nem állapítható meg, hogy önkéntes teljesítését miként értékelte, ehhez képest pontosan milyen összegű járadék fizetésére kötelezte. Hangsúlyozta, hogy a kisegítő költségének meghatározása során az egyszerűsített foglalkoztatottak nettó minimál óradíjából lehet kiindulni, mert a felperes nem piaci alapú ápoló-szolgálatot vett igénybe. Hivatkozott arra, hogy a jogosítványt szerző és gépkocsit vezető I. rendű felperes önálló közlekedésre képes és nem szorul kísérő igénybevételére. Közlekedési többletköltségét pedig szintén nem bizonyította, még csak tényelődása sem volt arra nézve, hogy ezzel kapcsolatos kiadása milyen utak tekintetében és milyen gyakorisággal merül fel.

Fenntartotta, hogy az I-II. rendű felperesek részére kifizetett sérelemdíj alkalmas a nem vagyoni hátrányaik kompenzálására. Az I-III. rendű felperesek további sérelemdíj-igénye eltúlzott, figyelemmel a hasonló tényállású ügyekben hozott ítéletekre, a károsulti közrehatás mértékére, a káreseménykor fennállt ár- és értékviszonyokra, továbbá az I. rendű felperes orvosi műhiba miatt bekövetkezett, így a balesettel oksági kapcsolatba nem hozható károsodására.

A perköltségről való rendelkezés során a Pp. 81. § (1) bekezdését kérte alkalmazni. Hangsúlyozta, hogy az eredeti keresetben megjelölt, jelentősen eltúlzott sérelemdíjakhoz képest a felperesek túlnyomórészt pervesztesek lettek. Az elsőfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése szerint megállapítható ügyvédi munkadíjat indokolatlanul csökkentette, figyelemmel arra, hogy képviselője valamennyi érdemi tárgyaláson jelen volt és az ügyben nyilatkozatokat tett.

Fellebbezés hiányában az ítéletnek a felperesek fellebbezésével nem támadott keresetet elutasító rendelkezései a Pp. 228. § (4) bekezdése értelmében első fokon jogerőre emelkedtek.

Az I-III. rendű felperesek fellebbezése nem megalapozott, az alperesé részben alapos.

Az elsőfokú bíróság ítéletében valóban elmulasztott kitérni arra, hogy az alperes indítványa alapján az I. rendű felperes kezelését végző egészségügyi intézmény közrehatása tekintetében az orvosszakértő véleményének kiegészítését miért mellőzte. Az Ítéletábra azonban sem az ítélet indokolásának hiányossága, sem a mellőzött bizonyítás lefolytatása érdekében nem tartotta szükségesnek az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését [Pp. 252. § (2)-(3) bekezdése]. Ennek oka, hogy az alperes állításának megalapozottsága esetén a kórház legfeljebb az alperessel közös károkozónak minősülhet, és a közös károkozók bármelyike a károsultakkal szemben fennálló a Ptk. 6:524. § (1) bekezdése értelmében egyetemleges felelősségből adódóan kötelezhető kártérítésre, magatartásuk felróhatósága mértékének a tisztázása nélkül. Az Ítéletábra ezért nem látta akadályát annak, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkezésre álló adatok alapján érdemben bírálja felül.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseivel azonban az Ítéletábra nem minden kártétel (vagy sérelemdíj) vonatkozásában értett egyet.

Az I. rendű felperes balesetével okozati összefüggésben az I. rendű felperesnek a Ptk. 2:43. § a) pontjában nevesített testi épséghez, illetve egészséghez, a II. rendű felperesnek az egészséghez fűződő személyiségi joga sérült. A lefolytatott bizonyítás eredménye alapján a III. rendű felperes esetében az elsőfokú bíróság helyesen következtetett arra, hogy a személyiségét az I. rendű felperes balesetéből adódóan ért hátrányok miatt a jogsértés a Ptk. 2:42. § (1)-(2) bekezdésének általános szabálya alapján szakértő által igazolt pszichés sérelmek nélkül is megállapítható volt. A felperesek ezért a Ptk. 2:52. § (1)-(2) bekezdésének megfelelően további hátrány bizonyítása nélkül sérelemdíjra tarthattak igényt az őket ért nem vagyoni sérelmekért. A Ptk. 2:52. § (3) bekezdése szerint a bíróságnak a sérelemdíj mértékét az eset körülményeire - különösen a jogsértés súlyára,

ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és a környezetre gyakorolt hatására - tekintettel kellett meghatároznia.

Egyik felperes sem vitatta a 30% arányú károsulti közrehatás értékelését a sérelemdíj megállapítása során, hiszen végleges keresetüket ennek megfelelően terjesztették elő. Az elsőfokú bíróság alapvetően mindhárom felperes esetében helyesen állapította meg a bekövetkezett jogsértés súlyát és a hatását, és az I. rendű felperes esetében az elszenvedett sérelmekkel arányban álló sérelemdíj mértékét is. Az Ítélet tábla az elsőfokú ítélet tényállási részében rögzített hátrányok megismétlése nélkül csupán azt emeli ki, hogy az I. rendű felperes fiatalkorában szenvedett súlyos, az alsó és felső végtagjait, a gerincét és az agyát egyaránt érintő sérüléseket. A sérülések miatt huzamosabb ideig kómában volt, több műtéten esett át, maradványállapota önálló életvitelében, munkavállalásában, és párkapcsolat létesítésében akadályozza, korlátozza. Az igazságügyi elmeorvos és pszichológus szakértő szerint ugyan az I-II. rendű felperesek esetében kezelést igénylő pszichiátriai megbetegedés nem igazolt, azonban a balesettel okozati összefüggésben mindkettőjük pszichés állapota romlott. Ez az I. rendű felperes esetében indulatokat és szorongásokat generáló, szociális beszűkülést eredményező súlyos amnéziában, gátlási zavarban, tervezési nehézségekben, a II. rendű felperes esetében fokozott érzékenységekben, negatív emóciókban, nehezebb alkalmazkodásban, esetenként a képessége alatti teljesítésben, zaklatottságban és pszichoszomatikus tünetképzésben nyilvánul meg. Az I. rendű felperes gondozását, kísérését és ellátását elsősorban a II-III. rendű felperesek végzik, akik életvitelüket kényszerűen a kialakult helyzethez igazították.

Az I. rendű felperes összetett és súlyos sérüléseiből eredő hátrányokra figyelemmel az alperes rész- teljesítésével együtt összesen 24.000.000 forint sérelemdíj a károkori élet- és értékviszonyokhoz képest nem volt eltúlzott. A károsulti közrehatás mértékére, valamint az ítélezési gyakorlat hasonló károk tekintetében hozott döntéseire figyelemmel azonban az Ítélet tábla annak felemelésére sem látott indokot. A II. rendű felperes sérelemdíjának a már teljesítettel együtt, összesen 5.000.000 forint, míg a III. rendű felperes sérelemdíjának 2.000.000 forint, való leszállításának indokát a jelentékeny közrehatás, károkori élet- és értékviszonyok és az ítélezési gyakorlat figyelembe vétele, a II. rendű felperes esetében a balesettel csupán rész-oki összefüggést mutató pszichés hátrányok, a III. rendű felperes esetében azok hiánya képezte.

Az Ítélet tábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az I. rendű felperesnek a balesetet megelőző személyi és jövedelmi helyzetéből az következett, hogy a baleset hiányában szert tett volna a mindenkori minimálbérnek megfelelő jövedelemre. Az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező részében ugyan valóban nem tüntette fel, hogy a megítélt keresetvesztés bruttó összeg, az indokolásából azonban következett, hogy az szja köteles. A Ptk. 6:528. §-a szerinti jövedelem pótló járadék összegét - a Kúria 1/2014. Polgári jogegységi határozata alapján az új Ptk. hatályba lépését követően továbbra is irányadónak tekintett - 1/2006. (V. 22.) PK véleményben kifejtettek szerint úgy kellett volna kiszámolni, hogy a károsult baleset előtt elért, vagy a baleset elmaradása esetén bizonyosan elérhető bruttó jövedelmét csökkenteni kellett volna a társadalombiztosítási járulékokkal, majd az így kapott összegből le kellett volna vonni a károsult baleset után elért tényleges bruttó jövedelmének társadalombiztosítási járulékokkal csökkentett összegét, valamint a károsult részére folyósított társadalombiztosítási ellátások „bruttósított” - az ellátás mint nettó jövedelem alapján számított bruttó jövedelmet terhelő személyi jövedelemadóval megnövelt - összegét. A felperes ennek ellenére jövedelemvesztését az egyébként helyes adatokat tartalmazó levezetésében nettó összegben számolta. Ugyanezen adatok bruttósítása az alperes magasabb összegben való marasztalására vezetett volna, melynek azonban a Pp. 215. §-ának szabálya akadályát jelentette. Mindezek miatt az alperes marasztalásának megváltoztatására az Ítélet tábla sem látott indokot.

Az I. rendű felperes nem háztartási, hanem kifejezetten házkörűli (kerti) tevékenységeire nézve kérte kisegítő költségének megtérítését, a járadék megállapításához szükséges tények - a kert nagysága, a kertművelés során végzett tevékenységek jellege - megállapításához szükséges bizonyítékokat ugyanakkor nem szolgáltatott. Az alperes ezért megalapozottan támadta az ítéletet házkörűli kisegítő költségében való marasztalása miatt. Az Ítélet tábla a kár bizonyítatlansága mellett azt emeli ki, hogy az I. rendű felperes előadása szerint három évvel a baleset előtt elköltözött a jelenleg a lakhelyéül szolgáló nagyszülői házból és a kert gondozásában - igazoltan - nem vett részt. Ebből következően pedig nem volt olyan, a balesettel okozati összefüggésben kiesett tevékenysége sem, amiből eredő kár az alperes helytállási kötelezettsége körébe tartozott volna. Az alperes fellebbezésének eredményessége folytán nem volt jelentősége annak, hogy ítéletének indokolása szerint az elsőfokú bíróság a kereset szerint kívánta marasztalni az alperest, ugyanakkor a rendelkező részből a lejárt járadékon túl az alperesnek a jövőben fizetendő járadék fizetésére kötelezése kimaradt.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg ítéletében, hogy a felperesek az I. rendű felperes jelenlegi lakhelyéül szolgáló nagyszülői házban nem végeztek, és nem is terveznek átalakításokat. Akadálymentesítésből eredően a Ptk. 6:522. § (2) bekezdésében meghatározott kára tehát az I. rendű felperesnek bizonyosan nem merült fel, ennek hiányában pedig az Ítélet tábla sem látott indokot az alperes marasztalására.

A fellebbezési tárgyaláson tisztázódott, hogy az I. rendű felperesnek a balesetet megelőzően is volt már jogosítványa, csak az a baleset után lejárt, ezért a megújításával kapcsolatosan a felperesnek költsége merült fel. Ez a kiadás azonban nem kifejezetten a baleseti eredetű egészségi állapota folytán, hanem baleset hiányában is felmerült volna, ezért az elsőfokú bíróság megalapozatlanul marasztalta a jogosítvány megszerzésének 131.800 forint költségében az alperest. A másodfokú tárgyaláson a felperesek úgy nyilatkoztak továbbá, hogy az I. rendű felperes közlekedését nem új autó vásárlásával, hanem egy már meglévő gépkocsi átalakításával oldották meg, amelyből eredően ténylegesen csupán mintegy 35.000 forint kiadásuk merült fel. Az alperes a felperes kárának ilyen összegben való felmerülését elismerte, ezért az Ítélet tábla az alperes marasztalását 500.000 forintról 35.000 forintra leszállította.

Az alperes megalapozottan kifogásolta fellebbezésében, hogy a rezsivel kapcsolatos kiadásai alakulását a felperesek semmivel nem támasztották alá. Az I. rendű felperes előadása szerint a II. rendű felperes, illetve nagyszülei napközben is otthon tartózkodtak a baleset előtt. A II. rendű felperes személyesen azt adta elő [4. számú tárgyalási jegyzőkönyv 7. oldal], hogy a nagyszülők által fizetett rezsibe 50.000-60.000 forintot adtak bele havonta, a baleset óta viszont csak 20.000 forintot tudnak fizetni. Mindezek miatt nem lehetett bizonyítottnak tekinteni, hogy az I. rendű felperest terhelő rezsiköltségek a balesettel okozati összefüggésben emelkedtek, és a bizonyítatlanság következményét a felperes terhére kellett levonni. Az alperes ezért alappal támadta az elsőfokú ítélet havi 10.000 forint járadékban, illetve 240.000 forint lejárt járadékban marasztaló rendelkezését.

Az alperes a felperesek által elismerten önként 10.000 forint gondozási, 7.000 forint közlekedési és 1.190 forint gyógyszerköltség járadékot fizet havonta. Az I. rendű felperes szerint kárát a folyósított járadék nem fedezi, ezért az alperest további havi 48.000 forint gondozási, 10.000 forint közlekedési és 500 forint gyógyszerköltség járadékban kérte marasztalni. Az elsőfokú bíróság a felperes közlekedési többletköltség-igényét teljes egészében, a további járadék igényeit részben megalapozottnak találta, mindhárom esetben rögzítette egyúttal ítéletének rendelkező részében,

hogyan az alperes marasztalása „önkéntes teljesítésén felül, attól függetlenül” történik. Erre irányuló kereseti kérelem hiányában az alperes marasztalása nem terjedhetett ki a járadékok önként teljesített részére, az alperes ugyanakkor alappal sérelmezte, hogy a nem egyértelmű megfogalmazás folytán nem tudható, hogy az ítélet alapján milyen összegű járadékot kell teljesítenie. Az Ítélet tábla ezért az érintett három járadék esetében a kifogásolt szövegrészt az ítéletből mellőzte, és az alperest az önkéntes teljesítésére tekintet nélkül marasztalta.

Az orvosszakértő napi egy órában gondozó, továbbá kísérő igénybevételeinek indokoltságát is alátámasztotta. Az elsőfokú bíróság a gondozóval és kísérővel felmerülő költségek pótlására együttesen állapított meg havi 20.000 forint járadékot, melynek összege - az I. rendű felperes orvosszakértő által leírt baleseti eredetű maradványállapotára figyelemmel - 30 % mértékű közrehatásának figyelembe vétele esetén is megalapozott. Az Ítélet tábla kiemeli, hogy az I. rendű felperes segédeszközökkel is csak sík terepen és rövid távon tud önállóan közlekedni. Járásnehezítettsége mellett a bal felső végtagja kéz funkciójának súlyos károsodása miatt csak támasztó, kisegítő jellegű. Az I. rendű felperes kísérését a gépjármű - mozgáskorlátozottságából eredő igényeinek megfelelő - átalakítása sem tette feleslegessé, ezért az Ítélet tábla nem látott okot a járadék leszállítására, illetve a kereset elutasítására.

Az I. rendű felperes nem vitásan a balesetet megelőzően is közlekedett gépkocsival, ezért az alperes alappal kifogásolta a közlekedéssel kapcsolatos többletköltségek felmerülésére vonatkozó tényelőadás és bizonyítás hiányát. Bizonyítékok nélkül a felperes közlekedési többletköltségét kizárólag - önkéntes teljesítése folytán - az alperes által nem vitatott havi 7.000 forint erejéig lehetett elfogadni. Az Ítélet tábla ezért az alperes marasztalását erre az összegre leszállította, egyúttal, az ilyen összegű önkéntes teljesítés folyamatossága folytán, az alperesnek 220.000 forint lejárt járadék megfizetésére kötelezését mellőzte.

Az I. rendű felperes balesettel összefüggésben felmerülő indokolt gyógyszerköltségére nézve a szakértő egyáltalán nem nyilatkozott. Személyes előadása is csak arra vonatkozott, hogy alkalmanként fájdalomcsillapítókat szed. Az alperes ugyanakkor a havi 500 forint összegű keresetet meghaladó járadékot folyósít a felperes számára, ezért az önként teljesítetténél alacsonyabb összegben marasztaló ítéleti rendelkezés megváltoztatására az Ítélet táblának nem volt lehetősége.

Az I. rendű felperes legmagasabb keresete 111.340.316 forint, a II. rendű felperesé 20.000.000 forint, a III. rendű felperesé 10.000.000 forint megfizetésére irányult, melyhez képest a fentiekben kifejtettek szerint az I. rendű felperes mintegy 17%-ban, a II. rendű felperes 25%-ban, a III. rendű felperes 20%-ban lett csupán pernyertes. Az alperes ezért - képviselőjének perben kifejtett tevékenységére is figyelemmel - indokoltan tartott igényt a javára megállapított ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú perköltség arányos felemelésére. Az alperes sem személyében, sem a per tárgya alapján nem részesült olyan kedvezményben ami mentesítette volna a le nem rótt kereseti illeték és az állam által előlegezett költségek megfizetése alól, az Ítélet tábla ezért ezek pervesztettségével arányos részének megfizetésére kötelezte a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján. Az erre vonatkozó ítéleti rendelkezés megváltoztatása azért volt lehetséges, mert a Pp. 253. § (3) bekezdése értelmében a le nem rótt illeték és állam által előlegezett költségek tekintetében a felülbírálat korlátai nem érvényesültek.

A kifejtetteknek megfelelően az Ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

Az Ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a fellebbezések eredményességének arányában a felpereseket kötelezte az alperes javára másodfokú perköltség fizetésére. A fellebbezések után le nem rótt fellebbezési illeték viselése felől pedig a felperesek személyes költségmentességére is figyelemmel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1)-(2) bekezdése és 14. §-a alapján határozott.

Budapest, 2019. április 2.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.
a tanács elnöke

dr. Csóka István s.k.
s.k.
előadó bíró

dr. Lente Sándor
bíró